

بررسی پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود و موانع تحقق پذیری آن

علی ثباتی^۱، رئوفه طوسی^۲

^۱کارشناس ارشد حمل و نقل ترافیک، مدیر شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی مازندران

^۲کارشناس ارشد معماری، کارشناس شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی مازندران

R_toosi21@yahoo.com

چکیده

در پژوهش حاضر ابتدا به معرفی پروژه طراحی فضای شهری بابلرود و بررسی آن در اسناد فرادست موجود، بیان اهداف کلان و اهداف عملیاتی پروژه پرداخته، سپس با عنایت به اینکه یکی از مهمترین اهداف کلان هر پروژه از جمله پروژه مذکور «تحقق پذیری» می باشد، پس از ارائه مقدماتی مختصر در خصوص عوامل تاثیرگذار در تحقق پذیری پروژه های شهری، به بررسی موانع تحقق پذیری این پروژه پرداخته می شود. تحقیق حاضر بر این فرض استوار است که ضعف مدیریت شهری، عدم مشارکت پذیری مردم و همچنین موانع و مشکلات حقوقی موجود، از مهمترین موانع تحقق پذیری این پروژه می باشد. روش گردآوری اطلاعات جهت بررسی فرضیه این پژوهش، روش میدانی (با استفاده از مصاحبه و تهیه پرسشنامه های متعدد) و همچنین روش کتابخانه ای (با استفاده از منابع مکتوب و الکترونیک) می باشد.

واژه های کلیدی: طراحی فضای شهری، بابلرود، مدیریت شهری

۱- مقدمه

ایرانیان از قرن ها پیش به ارزش رابطه انسان و طبیعت درون شهرها پی برده اند و همواره در شهرسازی و معماری سنتی و بومی از پتانسیل ها و منابع طبیعی موجود در جهت تامین شرایط آسایش فیزیکی و روانی افراد، حداکثر بهره را جسته اند. رودخانه، به عنوان یکی از عناصر طبیعی در منظر شهری، را می توان منبعی بالقوه دانست که با برنامه ریزی صحیح و رعایت اصول و ضوابط طراحی شهری در طراحی کریدور و فضاهای حاشیه آن، به سیمای شاخص شهری، ارتقای وضعیت زیست محیطی، رشد و توسعه اقتصاد شهری و افزایش سرزندگی در شهر دست یافت.

در عین حال باید توجه داشت که دستیابی به اهداف فوق الذکر در گرو تحقق پذیری پروژه های طراحی شهری می باشد، چرا که وجود موانع و مشکلات مختلف، تحقق پذیری و اجرایی شدن پروژه ها را دشوار و گاه غیر ممکن می سازد. پروژه «طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود»، با عنایت به قرارگیری این رودخانه به عنوان پتانسیلی طبیعی در داخل بافت شهری بابل که در طرح تفصیلی شهر بابل^۱ نیز به نقش گردشگری و تفریحی اراضی حاشیه آن تاکید شده است، از نمونه پروژه های طراحی شهری تهیه شده توسط اداره کل راه و شهرسازی مازندران می باشد که با توجه به موانع و مشکلات موجود هنوز به مرحله اجرا در نیامده است.

پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به سوالات زیر می باشد:

عوامل موثر در تحقق پذیری پروژه های طراحی شهری چیست؟

^۱ تهیه شده در سال ۱۳۸۲ توسط مهندسین مشاور زیستا

هدف یا اهداف مورد نظر در پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود چیست؟
موانع موجود در تحقق پذیری پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود چیست؟

شکل ۱- رودخانه بابلرود، واقع در جبهه غربی شهر بابل

۲- شناخت و بررسی پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

۱-۲- معرفی پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

رودخانه بابلرود بزرگترین رود در بابل می باشد که با طول ۸۰ کیلومتر در شهرستان های بابل و بابلرود جاری است. این رود در مسیر جنوب به شمال پس از گذشتن از شهرستان قائمشهر به شهر بابل رسیده و عبور آن از این شهر تاثیر چشمگیری بر اوضاع اقتصادی، اجتماعی و سیاسی شهر داشته تا جایی که تغییر نام شهر از بارفروش به بابل نیز، بر مبنای عبور همین رود از آن بوده است. (مهندسین مشاور نقش پیراوش، ۱۳۹۱: ۴۹) محدوده مورد مطالعه در پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود که این مقاله به بررسی آن می پردازد در امتداد جنوبی این رودخانه واقع شده است که از نظر نظام تقسیمات شهری در ناحیه دو و در محدوده ای بین محلات یک و پنج قرار می گیرد و از جبهه شمالی با پل موزیرج، از جبهه جنوبی با پل محمد حسن خان، از جبهه شرقی با بافت مسکونی مختلط و از جبهه غربی با شهرک مسکونی آزادگان و باغات موجود محدود می شود.

در بررسی طرح تفصیلی شهر بابل به عنوان مهمترین و متاخرترین طرح و مبنای توسعه بخش های مختلف شهر، از مهمترین پیشنهادات ارائه شده در رابطه با شبکه معابر پیشنهادی، در نظر گرفته شدن بخشی از محدوده شمالی رودخانه بابلرود به عنوان مسیر ویژه جهانگردی- پذیرایی و تفریحی می باشد. بنابراین قرار گیری محدوده مورد مطالعه در امتداد جنوبی رودخانه، فرصت های توسعه این طرح را در راستای ایجاد یک شبکه یکپارچه توریستی و تفریحی در سطح شهرستان بابل و در امتداد رودخانه بابلرود ایجاد می نماید. از دیگر پیشنهادات طرح تفصیلی در خصوص کاربری اراضی پیشنهادی محدوده مورد مطالعه طرح، در نظر گرفتن لایه اول در مجاورت رودخانه بابلرود با ماهیت فضای سبز و پارک به عنوان فرصت هایی جهت توسعه فضاهای سبز و باز و گسترش عرصه های فراغتی می باشد. همچنین همجواری محدوده مورد مطالعه با بافت مسکونی (محله آزادگان) در غرب و با بافت مختلط مسکونی در شرق و قرارگیری کاربری ورزشی تفریحی در شمال شرق محدوده را می توان از پتانسیل هایی دانست که در طراحی محدوده تاثیر گذار می باشد.

۲-۲- بررسی و سنجش وضعیت موجود محدوده مورد مطالعه

در مطالعات صورت گرفته توسط مهندسین مشاور نقش پیراوش در سال ۱۳۹۱ به منظور بررسی و سنجش وضعیت محدوده مورد مطالعه، تحلیل یکپارچه ای از وضعیت نظام فرم کالبدی، نظام استخوانبندی فضاهای همگانی، نظام حرکت و دسترسی، نظام کاربری زمین، نظام منظر شهری و نظام اقتصادی و اجتماعی در محدوده مورد مطالعه به روش SWOT ارائه شده و نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت ها و تهدید های موجود در هریک از این موارد به تفصیل بررسی شده است که در این مجال از ذکر آن خودداری می شود. در عین حال، به منظور ارائه تصویر دقیق

تری از محدوده مورد مطالعه و در پاسخ به این پرسش که «اکنون کجا هستیم؟» برخی نکات قابل ذکر است. از نقاط قوت و پتانسیل های محدوده می توان به وجود عناصر اکولوژیکی بکر و دست نخورده، وجود پوشش گیاهی خطی در لبه رودخانه، وجود دیدهای گسترده به حواشی رودخانه از عرصه های عمومی توپوگرافیک، وجود عرصه های باز در حاشیه رودخانه، وجود مناظر طبیعی گسترده و از نقاط ضعف آن می توان به اغتشاش بصری در حاشیه رودخانه، آلودگی های محیطی در حاشیه رودخانه، منظر نامطلوب پل موزیرج (واقع در بخش شمالی محدوده مورد مطالعه) به دلیل آلودگی های بصری حاشیه رودخانه، عدم طراحی مناسب جهت استفاده از فضای حاشیه رودخانه برای گردشگران و ساکنان بافت پیرامون، عدم پیوند مناسب بین بافت پیرامون رودخانه با رودخانه بابلرود و حاشیه آن اشاره نمود.

۲-۳- بررسی اهداف پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

۲-۳-۱- چشم انداز پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

به منظور ارائه تصویر مطلوب از آینده فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود و بر اساس دیدگاه های اسناد فرادست و نتایج حاصل از سنجش وضعیت محدوده مورد مطالعه، بیانیه چشم انداز به شرح ذیل توسط مهندسين مشاور تدوین شده است:

« پارک ساحل بابلرود مجموعه ای است متشکل از عرصه های همگانی، سرزنده و فعال پیرامون بستر طبیعی و سبز رودخانه بابلرود که از عناصر شاخص و تاثیرگذار بر استخوانبندی شهر بابل می باشد و به عنوان قطب گردشگری بابل با طیف متنوعی از فعالیت هایی که در آن جاری است اقشار مختلف از شهروندان و گردشگران را به سوی خود جلب نموده و رونق اقتصادی را برای این شهر به همراه دارد. این مجموعه به واسطه وجود مسیرهای پیاده، طیف متنوع فضاهای مکث و تجمع و کاربری ها و فعالیت های مرتبط با تفریح و گردشگری جهت بر آوردن نیازهای استفاده کنندگان از فضا در ساعات مختلف شبانه روز در حاشیه رودخانه و قابلیت استفاده همگان از جمله سالمندان و افراد کم توان جسمی و حرکتی، هویت برجسته ای در مقایسه با سایر بخش های رودخانه دارد.» (مهندسين مشاور نقش پیراوش، ۱۳۹۲: ۶)

۲-۳-۲- اهداف کلان و خرد پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

اهداف کلان را می توان گزاره های مفهومی و کلی دانست که کیفیات مورد نظر چشم انداز پروژه را در روند سلسله مراتبی سامان بخشیده و ارائه می دهند. بر این اساس، اهداف کلان در طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود را می توان به شرح زیر بیان نمود: (مهندسين مشاور نقش پیراوش، ۱۳۹۲: ۸)

- پیوستگی و یکپارچگی مجموعه در سازمان فضایی شهر بابل
- پایداری زیست محیطی
- کالبد و معماری هویتمند در مجموعه و بافت پیرامون
- کارایی، خوانایی و همه شمول بودن عرصه همگانی
- مطلوبیت در منظر طبیعی و مصنوع
- تحقق پذیری

دستیابی به اهداف کلان از طریق تدوین اهداف عملیاتی در مقیاسی خردتر و در عباراتی مشخص صورت می گیرد که تامین وضعیت مطلوب را با دقت و وضوح بیشتری عملی می سازد. بدین منظور اهداف عملیاتی طرح یا به عبارتی راهکارهای طراحی شهری برای دستیابی به اهداف کلان مورد نظر در محدوده مورد مطالعه را می توان در نمودار زیر ارائه نمود:

شکل ۲- اهداف کلان و خرد پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

۳- بررسی تحقق پذیری پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود

تحقق پذیری را می توان به عنوان یکی از مهمترین اهداف کلان در هر پروژه طراحی شهری از جمله پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود (چنانکه پیشتر در بررسی اهداف کلان این پروژه بدان اشاره شد) دانست. زیرا بدون تحقق پذیری پروژه ها عملاً دستیابی به هیچ یک از اهداف مورد نظر دیگر میسر نخواهد شد. لذا قبل از بررسی موانع تحقق پذیری پروژه مذکور بطور خاص، به برخی از عوامل موثر در تحقق پذیری پروژه های طراحی شهری بطور عام اشاره می شود:

۳-۱- بررسی عوامل موثر در تحقق پذیری پروژه های شهری

در بررسی عوامل موثر در تحقق پذیری چشم انداز پیش روی در پروژه های شهری، می توان به نقش متعددی از جمله مدیریت شهری، مشارکت پذیری، مسائل حقوقی، مسائل اقتصادی و... اشاره نمود که به بررسی اجمالی این عوامل پرداخته می شود:

۳-۱-۱- نقش مدیریت شهری در تحقق پذیری پروژه های شهری

اصطلاح مدیریت شهری تنوع مفهومی گسترده ای دارد. اما در یک تعریف کلی، نظام مدیریت شهری عبارت است از سازمانی گسترده متشکل از تمام عناصر و اجزای رسمی و غیر رسمی ذیربط و موثر در حیطه های مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهری با هدف اداره، هدایت و کنترل توسعه همه جانبه و پایدار شهر. (سعیدی رضوانی، ۱۳۷۱: ۴) این شکل از مدیریت شهری دارای ماهیت سازمانی چند عملکردی یعنی سیاست گذاری، برنامه ریزی و اجراء است و به عنوان چارچوب سازمانی اداره و توسعه شهر به سیاست ها، برنامه ها و طرح ها و عملیاتی مربوط می شود که هدف آن اطمینان از تطابق رشد جمعیت شهر با دسترسی به زیر ساخت های اساسی مسکن و اشتغال است. (کاظمیان، ۱۳۷۳: ۵۶) بدین سان مدیریت شهری در خدمت اداره شهر بوده و همچون بازوی اجرایی آن به شمار می آید.

تجارب مدیریت شهری در ایران در چهار بخش دولتی (وزارت کشور، وزارت راه و شهرسازی و...)، بخش نیمه دولتی (شهرداری ها و...)، بخش خصوصی و بخش مردمی مطرح است که البته شهرداری ها به عنوان مهمترین و اصلی ترین سازمان اداره کننده شهر دارای نقشی اساسی در امور مدیریت شهری بوده و نقش بخش دولتی در امور مدیریت شهری بیشتر نقش کنترل و نظارتی و بخش خصوصی تاکنون در اداره امور شهر بطور مستقیم نقشی نداشته است. نقش بخش مردمی نیز در مدیریت شهری ایران دست کم بصورت مستقیم بسیار کم رنگ بوده البته نقش شوراهای شهر به عنوان یکی از موفقیت های اساسی در راه تقویت سازمان محلی و سپردن اداره امور شهرها بدست مردم و نمایندگان آنها را نباید فراموش نمود.

۳-۱-۲- نقش مشارکت پذیری در تحقق پذیری پروژه های شهری

مشارکت مفهومی است که مصادیق آن هر چند به صورت سنتی، ریشه در تاریخ شکل گیری جوامع انسانی داشته و امروزه می توان مشارکت را به عنوان یکی از عناصر اساسی توسعه و خصوصاً توسعه انسانی و بدون تردید یکی از عوامل تحقق پذیری هر پروژه دانست. در یک تعریف کلی مشارکت عبارت است از تشریک مساعی دو جانبه در راستای تحقق هدف یا اهداف مشترک، به نحوی که هر دو طرف در این شرکت به نوعی بهره مند گردند. لذا داوطلبانه بودن و ارادی بودن از عوامل اصلی نهفته در این تعریف است. با توجه به این نکته که مشارکت یک فرایند است که در تمام چرخه یک پروژه از مرحله برنامه ریزی تا ارزیابی های پس از اجرا باید مد نظر قرار گیرد، می توان نحوه و چگونگی مشارکت مردمی در طرح های توسعه شهری را در موارد ذیل جمع بندی نمود: (ملک محمدی، ۱۳۷۴: ۱۸ و ۱۹)

- مشارکت مردم در نیاز سنجی (طرح مساله و تعریف پروژه ها)
- مشارکت مردم در تصمیم گیری (ارائه راه حل جهت برنامه ریزی در پروژه ها)
- مشارکت مردم در فرایند اجرای پروژه ها و نظارت بر اجرای آنها
- مشارکت مردم در حفظ، نگهداری و بهره برداری بهینه از پروژه ها
- مشارکت مردم در ارزیابی های پس از بهره برداری طرح ها و پروژه ها

۳-۱-۳- نقش مسائل حقوقی در تحقق پذیری پروژه های شهری

یکی دیگر از عوامل موثر در تحقق پذیری یا عدم تحقق پذیری پروژه های شهری، مسائل حقوقی می باشد که از جمله این عوامل می توان به ضوابط و مقررات موجود بر اساس اسناد و طرح های فرادست مصوب و یا در دست تهیه (ضوابط مربوط به نحوه استفاده از زمین، ضوابط کالبدی موجود و...) اشاره نمود که میزان همخوانی و هماهنگی آنها با پروژه های پیشنهادی شهری نقش بسزایی در تحقق پذیری پروژه ها داشته و گاه تعارضات موجود به لحاظ حقوقی مشکلاتی را به وجود خواهد آورد. از دیگر مسائل حقوقی موثر در تحقق پذیری پروژه های شهری، مالکیت اراضی واقع در طرح ها می باشد که عدم وجود اطلاعات کافی در خصوص مالکیت اراضی واقع در طرح ها، وجود اراضی با مالکیت خصوصی در طرح ها که امکان پیوستن آنها به پروژه های شهری وجود ندارد و... از مسائل حقوقی موثر در تحقق پذیری پروژه های شهری می باشد.

۳-۱-۴- نقش مسائل اقتصادی در تحقق پذیری پروژه های شهری

قطعاً یکی از عوامل مهم تاثیرگذار در تحقق پذیری یا عدم تحقق پذیری پروژه های شهری مسائل اقتصادی می باشد که در تمام چرخه پروژه از مرحله برنامه ریزی، طراحی، اجرا و ارزیابی های پس از بهره برداری مطرح می باشد و دست یافتن به راه حل هایی جهت اقتصادی شدن پروژه در هر یک از مراحل مذکور، قطعاً گامی مهم در جهت اجرایی و عملی شدن پروژه ها خواهد بود.

۳-۲- بررسی موانع تحقق پذیری پروژه طراحی فضای شهری بابلرود

با توجه به آنچه پیشتر در خصوص پروژه طراحی فضای شهری بابلرود و همچنین عوامل موثر در تحقق پذیری پروژه های شهری بیان شد، علل عدم تحقق پذیری پروژه مذکور را می توان در موارد ذیل پیگیری نمود:

۳-۲-۱- عدم مشارکت پذیری مردم

با عنایت به اینکه مشارکت در طرح های عمرانی و توسعه شهری شکل های مختلفی داشته و با توجه به نوعیت پروژه موضوع بحث، مشارکت مردم در این پروژه را می توان در تمامی موارد مطروحه در بخش ۳-۱-۲ (مشارکت مردم در نیاز سنجی، تصمیم گیری، فرایند اجرای پروژه ها و...) و همچنین به صورت پذیرش تغییرات حاصل از پیشنهادات طرح دانست.

بر این اساس و به منظور بررسی موضوع مشارکت در طرح حاضر، پرسشنامه ای تنظیم و در بین ساکنان و فعالان محدوده پر شد و پس از سوال در مورد مسائل و مشکلات موجود در محدوده، نظر آنها در مورد موضوع مشارکت مورد پرسش قرار گرفت. نتایج برداشت نشان می دهد که بخشی از جامعه نمونه تمایلی به مشارکت در بهبود وضعیت کالبدی حاشیه رودخانه بابلرود نداشته اند و بخش دیگر که تمایل خود را به مشارکت اعلام نموده اند، در مورد نحوه مشارکت و چگونگی آن پاسخی نداشته اند. نتیجه حاصله گویای این نکته است که عدم توجه به ساز و کارهای جلب مشارکت مردم یکی از دلایل عدم مشارکت پذیری مردم در این پروژه می باشد. در یک بررسی کلی از راهکارهای جلب مشارکت مردم می توان به موارد زیر اشاره نمود که توجه به آنها قطعاً در جلب مشارکت پذیری مردم در این پروژه و در نهایت تحقق پذیری آن می تواند نقش مهمی را ایفا نماید:

- تغییر نگرش مسئولان نسبت به موضوع مشارکت (توجه به نقش مردم به عنوان یکی از ارکان مهم در تصمیم گیری و اجرای طرح های توسعه شهری)
- ارتقا سطح آگاهی مردم در خصوص موضوع مشارکت (آگاهی بخشی و تبلیغ در راستای فرهنگ سازی و نهادینه کردن مشارکت در اذهان مردم از طریق فعالیت های آموزشی و ترویجی از جمله برنامه های تلویزیونی و رادیویی به ویژه با تاکید بر شبکه های محلی، استفاده از تابلوهای ترویجی، فیلم های آموزشی و...)
- شفاف سازی زمینه های جلب مشارکت (از طریق مشخص نمودن دقیق عرصه های مشارکت و نحوه و چگونگی مشارکت برای مردم)

۳-۲-۲- ضعف مدیریت شهری

با توجه به آنچه در بخش ۳-۱-۱ خصوص نظام مدیریت شهری بیان شد، سیستم مدیریت شهری در شهر بابل نیز همچون اکثر نقاط شهری ایران تا به امروز در بخش دولتی و نیمه دولتی فعال بوده و در بخش خصوصی تنها در آن بخش از توسعه شهری که منافع مالی قابل بازگشت است فعالیت نموده است.

در خصوص پروژه طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود، در حال حاضر اداره کل راه و شهرسازی مازندران به عنوان کارفرمای پروژه، مدیریت مستقیم انجام مطالعات و طراحی پروژه را بر عهده دارد و با توجه به نوع طرح، شهرداری بابل به عنوان مهمترین سازمان در زمینه مدیریت برنامه ریزی شهری و فعالیت های عمرانی و اجرایی، عملیات اجرایی این پروژه را برعهده دارد. براساس مطالعات میدانی صورت گرفته، نتایج پرسشنامه های پر شده در خصوص نقش بخش مردمی در مدیریت شهری نشانگر این نکته است که نه نهاد های دولتی و نه خود مردم اعتقادی به نقش مردم در مدیریت این پروژه بطور خاص و در توسعه شهری بطور عام نداشته اند. بنابراین حذف بخش مردمی به عنوان یکی از آیتم های مهم در نظام مدیریت شهری را می توان از موارد ضعف مدیریت شهری در این پروژه دانست که توجه و استفاده از آن در سیستم مدیریت شهری قطعاً نقش بسزایی در تسریع تحقق پذیری پروژه خواهد داشت. با توجه به اینکه یکی از زمینه های مشارکت مردم در توسعه شهری، نقش مشارکتی مردم در مدیریت پروژه ها می باشد لذا توجه به راهکارهای ارائه شده در بخش مشارکت پذیری، در این حوزه نیز می تواند مفید واقع شود.

۳-۲-۳- موانع حقوقی موجود

همانگونه که در بخش ۳-۱-۳ بدان اشاره شد ضوابط و مقررات موجود و اسناد فرادست در خصوص نحوه استفاده از زمین، ضوابط کالبدی موجود، حرایم موجود و... از مسائل حقوقی قابل توجه در پروژه های طراحی شهری می باشد. بر این اساس در طرح تفصیلی مصوب شهر بابل

برای محدودده مورد مطالعه نقش تفریحی گردشگری در نظر گرفته شده و در ضوابط مربوط به نحوه استفاده از زمین، از عملکردهای مجاز در منطقه می توان به فضای سبز، پارک های محله ای-ناحیه ای و شهری اشاره نمود که با اهداف مورد نظر در پروژه طراحی مذکور سازگار و منطبق می باشد. اما از مهمترین موانع حقوقی موجود در این پروژه می توان به ضوابط و محدودیت های ایجاد شده توسط حریم رودخانه بابلرود اشاره نمود که وجود اختلافاتی بین دستگاه های اجرایی و نهادهای مربوطه در خصوص مالکیت اراضی واقع در حریم، تحقق پذیری و اجرای طرح را به تعویق انداخته است.

بحث مالکیت اراضی واقع در پروژه ها را می توان یکی دیگر از موانع حقوقی موجود در پروژه ها دانست. در این پروژه، اراضی واقع در بخش شمال شرقی حاشیه رود که تحت مالکیت اداره کل راه و شهرسازی و نیروی انتظامی بوده، آزاد سازی شده و تحت مالکیت شهرداری قرار گرفته که این آزاد سازی از این جهت که می تواند در طراحی حاشیه رود قابلیت های طراحی و انعطاف پذیری طرح را افزایش دهد پراهمیت می باشد. اما مالکیت خصوصی اراضی واقع در بخش های دیگر حاشیه رود که پیوستن آنها به پروژه را دشوار و یا غیر ممکن نموده است، از دیگر موانع حقوقی در تحقق پذیری پروژه طراحی فضای شهری مذکور می باشد.

۴- نتیجه گیری

در بررسی اهداف پروژه های طراحی شهری بحث «تحقق پذیری» همواره به عنوان یکی از اهداف اصلی در هر پروژه ای مطرح می باشد. زیرا وجود موانع مختلف در موارد متعددی باعث شده بسیاری از پروژه ها در مرحله برنامه ریزی و طراحی باقی مانده و تحقق پذیری آن را غیر ممکن شود. در طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود به عنوان یک نمونه از پروژه های شهری که بدلیل موانع موجود هنوز به مرحله اجرا در نیامده، در یک جمع بندی کلی بر اساس نتایج حاصله از بررسی های میدانی صورت گرفته می توان اینگونه استنباط نمود که ضعف مدیریت شهری، عدم مشارکت پذیری مردم و همچنین موانع و مشکلات حقوقی موجود، از مهم ترین دلایل عدم تحقق پذیری این پروژه می باشد که با بررسی این دلایل در هر مورد سعی در دست یافتن به راهکارهایی جهت از میان برداشتن این موانع شده است. در نهایت، نتیجه حاصله اینکه توجه به نقش مردم در مدیریت و تغییر نگرش مسئولان در این زمینه، ارتقاء سطح آگاهی مردم نسبت به موضوع مشارکت و شفاف سازی زمینه های جلب مشارکت مردم و... می تواند کمک شایانی به محقق شدن این پروژه نماید.

مراجع

۱. سعیدی رضوانی، نوید، (۱۳۷۱)؛ «بهبود مدیریت شهری»، تهران: انتشارات سازمان شهرداری های کشور
۲. کاظمیان شیروان، غلامرضا، (۱۳۷۳)؛ «الگوی مناسب سیستم مدیریت شهری در ایران»، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه ای، تهران: دانشگاه شهید بهشتی
۳. ملک محمدی، ایرج (۱۳۷۴) «شاخص های مشارکت مردمی در مدیریت منابع طبیعی»، ماهنامه جهاد، شماره ۱۸۳، ص ۱۸-۱۹
۴. مهندسین مشاور زیستا، (۱۳۸۲)، «ضوابط و مقررات طرح تفصیلی بابل»، معاونت شهرسازی و معماری اداره کل مسکن و شهرسازی مازندران
۵. مهندسین مشاور نقش پیراوش، (۱۳۹۱)، «طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود و مناسب سازی عبور و مرور معلولین»، مرحله اول، مدیریت شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی مازندران
۶. مهندسین مشاور نقش پیراوش، (۱۳۹۲)، «طراحی فضای شهری حاشیه رودخانه بابلرود و مناسب سازی عبور و مرور معلولین»، مرحله دوم، مدیریت شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی مازندران